
Wstęp

Włodzimierz Fehler

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

Karina Paulina Marczuk

Uniwersytet Warszawski

Wśród obszarów, które obecnie leżą w spektrum zainteresowania Unii Europejskiej (UE), niewątpliwie znajduje się także dziedzina bezpieczeństwa wewnętrznego. Zagadnienia takie, jak: zwalczanie przestępczości, współczesnych zagrożeń, np. terroryzmu lub cyberprzestępczości, wzmacnianie ochrony granic, troska o ochronę ludności i niwelowanie skutków klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych oraz wywołanych działalnością człowieka i awariami przemysłowymi, to główne problemy z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego, z którymi stara się zmierzyć Unia Europejska. Biorąc to pod uwagę, można zatem mówić o polityce w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej i wskazać jej uwarunkowania, realizację oraz wyzwania. Odzwierciedleniem są zapisy w aktach prawnych, dokumentach i programach, które są przyjmowane w ramach UE.

Tematem podejmowanym w książce jest zatem polityka w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej, jej uwarunkowania, wymiar realizacyjny oraz aktualne wyzwania i problemy. W pracy skoncentrowano się na badaniu podejmowanego tematu w odniesieniu do czasów współczesnych, tj. drugiej dekady XXI w.

Istnieje kilka powodów podjęcia tak postawionego tematu. Po pierwsze, zamierzeniem autorów było ukazanie wielości wątków wiążących się z omawianymi zagadnieniami, które podnoszone są w zawartych w pracy artykułach. Kluczowe znaczenie ma to, że bezpieczeństwo wewnętrzne współcześnie wykracza poza ramy państwowe – przestaje być sprawą jednego państwa – by stać się kwestią, którą zajmuje się instytucja o charakterze ponadnarodowym, taka jak UE.

Współczesne zagrożenia o charakterze wewnętrznym podlegają internacjonalizacji, natomiast inne internalizują się – powoduje to, że większości z nich można zapobiegać jedynie w drodze współdziałania wielu podmiotów m.in. na forum UE i przy jej udziale. Bezpieczeństwo wewnętrzne w ramach UE nie może być zatem rozumiane wąsko. Po drugie, warte poddania dogłębniejszej analizie w kontekście badanego zagadnienia są akty prawne, dokumenty, programy etc. przyjmowane przez UE i odnoszące się do problematyki bezpieczeństwa wewnętrznego. Nadają one kierunek dalszym działaniom Unii Europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego, co z kolei wpływać będzie na rozwiązania w tym zakresie przyjmowane przez poszczególnych jej członków. Z drugiej strony aktualne trendy w państwach członkowskich w omawianym zakresie będą wywierać wpływ na politykę prowadzoną przez UE. Tym samym zapoznanie się z bieżącymi dokumentami przyjmowanymi w UE ma istotne znaczenie.

Zadaniem badawczym, które postawiono w pracy, było znalezienie odpowiedzi na zasadnicze pytania. Po pierwsze, o jakich uwarunkowaniach polityki w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego UE można mówić? Po drugie, jakie można wyróżnić obszary, w których jest ona realizowana, przy czym bazowano tu na takim dokumencie jak komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego i Rady pt. *Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego UE w działaniu: pięć kroków w kierunku bezpieczniejszej Europy z 2010 r.*? Po trzecie, jakie są współcześnie główne wyzwania dla tej polityki w ramach UE?

Zasadniczym celem badawczym jest więc pogłębiona analiza uwarunkowań, realizacji oraz wyzwań dla polityki w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego prowadzonej w ramach Unii Europejskiej. Zagadnienia te badano, koncentrując się na czasach najnowszych.

Praca składa się z trzech części. W części pierwszej rozważano uwarunkowania polityki w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej. Przede wszystkim ukazano genezę i uwarunkowania instytucjonalne omawianej polityki (artykuł Krzysztofa Cebula), a następnie wskazano na kluczowe jej uwarunkowania, czyli polityczne (Monika Trojanowska-Strzęboszewska) oraz prawne (Anna Szachon-Pszenny). Końcowe rozważania dotyczą pojmowania bezpieczeństwa wewnętrznego w Unii Europejskiej (Jarosław Gryz).

Druga część pracy nawiązuje do zapisów wspomnianego komunikatu Komisji Europejskiej pt. *Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego UE w działaniu: pięć kroków w kierunku bezpieczniejszej Europy z 2010 r.* i dotyczy realizacji celów polityki UE w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego określonych w tym dokumencie. W uszeregowanych według kolejnych „kroków” artykułach podejmowane są takie zagadnienia, jak: rozbijanie międzynarodowych sieci przestępczych zagrażających europejskim społeczeństwom (Andrzej Dana), zwalczanie terroryzmu wiążącego się z radykalizacją postaw oraz werbowaniem terrorystów na obszarze Unii Europejskiej, przy czym wykorzystano tu studium przypadku

mniejszości muzułmańskiej zamieszkującej obszar UE (Damian Szlachter, Aleksandra Zięba), podnoszenie poziomu ochrony obywateli i przedsiębiorstw w cyberprzestrzeni (Michał Brzeziński), poprawa bezpieczeństwa UE przez zarządzanie granicami (Włodzimierz Fehler) oraz zwiększanie odporności Europy na kryzysy i katastrofy (Karina P. Marczuk).

Trzecia, ostatnia część dotyczy wyzwań dla polityki bezpieczeństwa wewnętrznego UE. Autorzy podjęli wybrane przez siebie zagadnienia, które związane są z problemami w strefie Schengen (Włodzimierz Fehler), reagowaniem na sytuacje kryzysowe na terenie Unii Europejskiej (Karina P. Marczuk), znaczeniem europejskiego nakazu aresztowania w polityce UE w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego (Izabela Oleksiewicz) oraz problemami bezpieczeństwa energetycznego w ramach Unii Europejskiej (Krzysztof Tomaszewski).

Podsumowanie, zawierające wnioski z przeprowadzonych badań oraz syntezę ich wyników, uwzględniono w zakończeniu pracy.

Poszczególne artykuły prezentowanej publikacji nie wyczerpują tak złożonego zagadnienia, jakim jest polityka Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego, jej uwarunkowania, realizacja i wyzwania dla niej. Podejmowana problematyka ma charakter otwarty, książka zaprasza Czytelnika do refleksji i dyskusji nad poruszonymi wątkami.

Jeśli chodzi o materiały wykorzystane w trakcie pisania pracy, to autorzy przede wszystkim opierali się na dokumentach źródłowych i aktach prawnych przyjmowanych w UE. W większości materiały te były dostępne w internecie, co zazwyczaj odnotowywano w przypisach. Wykorzystywano również dostępną literaturę przedmiotu zarówno rodzimą, jak i zagraniczną, głównie w języku angielskim. Autorzy wykorzystali dowolnie wybrane materiały źródłowe i bibliograficzne.

Ze względu na charakter prezentowanej pracy, która stanowi zbiór artykułów, należy poczynić dwie uwagi. Po pierwsze, autorzy specjalizujący się w podejmowanych przez siebie zagadnieniach zawarli w swoich tekstach własne poglądy. Po drugie, w związku z wykorzystaniem licznych aktów prawnych i dokumentów źródłowych Unii Europejskiej jako bazy źródłowej trzeba odnotować, że w celu uporządkowania sposobów zapisu nazw tekstów przyjmowanych w UE oraz nazw własnych zastosowano się do ustaleń Rady Języka Polskiego jako rozstrzygających w tym względzie.

Problematyka uwarunkowań, realizacji i wyzwań polityki UE w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego w czasach współczesnych jest niewątpliwie fascynującym obszarem badań i analiz nie tylko dla naukowców, lecz także dla praktyków tego tematu. Adresatami przedstawianej publikacji są wszyscy ci Czytelnicy, którym omawiana tematyka jest bliska i stanowi przedmiot ich zainteresowań naukowych, oraz ci, którzy pragną poszerzyć swoją wiedzę na temat zmian zachodzących obecnie w Unii Europejskiej w odniesieniu do problematyki bezpieczeństwa wewnętrznego.